

Georg Malvius: Usaldus teeb mind õnnelikuks

Te olete Eestis enim lavastanud välismaalane. Kuidas paistab praegune eesti teater väljastpoolt tulnule?

Siinses teatris on ka minevikus paljud inimesed teinud oma parima. Eri Klas, Aarne Mikk ja Jaak Viller on loonud Estonia Teatri reputatsiooni, mida väljaspool Eestit peetakse väga kõrgeks. Ühe oma elus suurema ooperielamuse sain Estonia "Hovanštšinas". Viimasel ajal on üht-teist muutunud, kuid mitte palju. Estonia peab tõsiselt mõtlema, kuidas kõrgemal mainel säilitada.

Teatris peab olema kunstiline piir, millest allapoole langetamist ei tohi endale lubada. Mõned Estonia lavastused, isegi kui kriitikud neid kõrgelt koostereivad, ei evi seda kvaliteeti, mida ma heaks kiita saan. Teatris on väga häid lavastusi, olulisi kogu eesti muusikateatritele. Näiteks Neeme Kuninga "West Side Story" projekt noortega, mis on tähtis noortele, teatritele ja publikule.

Eesti teater peab aru saama, et üks periood Eesti ajaloos on möödunud, ja mitte keegi ei tule enam: "Oi, vaesed väikesed

Rootsi lavastaja Georg Malvius tõi Eesti Draamateatris lavale M. Puigi "Ämbliknaise suudluse". Esietendus oli 12. veebruaril väikeses saalis. Malvius jätkab Estonia Teatris tööd Rossini ooperiga "Sevilla habemeajaja".

ole vanamoodne.

Ma näen Eesti Draamateatrit kui rahvusteatrit. Traditsioonid kuuluvad selle teatri juurde ja on selle teatri eesmärk. Kui Arthur Miller lavastas "Proovireisija surma" Kuninglikus Draamateatris, leidis ta, et on hea töötada rahvusteatris, kus kõiki seob üks eesmärk, kus näitlejad töötavad koos mingi eesmärgi nimel. Sellised teatrid on praegu kadumas, näitlejad kogutakse ühte kindlate projektide jaoks ja tekkinud on uued näitlejapõlvkonnad, kes pole kogunud teatritunnet, kus näitlejad töötavad koos.

Rahvusteatri olemasolu on väga tähtis riigi jaoks. Ma ei taha, et meie lapsed tunneksid uhkust 2 000 000 "Volvo" tootmise üle, küll aga August Strindbergi üle. Mõned kultuurinstitutsioonid peavad olema rahvuslik uhkus.

Te olete töötanud Estonias ja Draamateatris, mis ei ole eriti internatsionaliseerunud. Kuidas see mõjub?

Mida te sellega silmas peate?

Näiteks Neeme Järvi juhtis tähelepanu seigale, et ERSO-s mängivad ainult ühe rahvuse

tööd väikesel laival ainult kahe näitlejaga. Olen juhatanud laval sadu inimesi, loonud suuri pilte, kuid töö kahe andeka näitlejaga andis mulle enneolematult tugeva kogemuse. See tõi mind tagasi teatri lätete juurde. Need näitlejad võisid kaheminutist lõiku varieerida 20 korda, nii et lavastajal jäi vaid valida see õige. See on lavastaja ja näitleja vahelise usalduse võimalus, kus lavastaja toimib näitleja peeglina. See ei ole tavaline. Ma ei taha kohut mõista oma töö tulemuse üle, kuid saan oma tööprotsessi kohta öelda, et meie vahel valitses usaldus ja me suutsime seetõttu teha mida iganes.

Protsess oli ka vaevaline. Läks kaks ja pool nädalat, enne kui saavutasime usalduse, ja see usaldus tegi mind õnnelikuks.

Kas seda võib nimetada protsessi kriisiks?

Võib-olla küll. Jüri Krjukov räägib väga head inglise keelt, Ain vähem. Seetõttu käis kogu kommunikatsioon Jüri kaudu, mis tööd küll raskendas. Teiseks probleemiks oli näidend, mille kohta ei saa ütelda: "Oh,

publikule.

Eesti teater peab aru saama, et üks periood Eesti ajaloos on möödas, ja mitte keegi ei ütle enam: "Oi, vaesed väikesed eestlased, te teete, mis suudate. Me aitame teid..." Nüüd olete vaba maa. Teie kohus on ehitada üles oma rahvuslik kultuur, samaväärne kui Rootsis või Saksamaal, olenemata sellest, kas maa on suur või väike. Lään väga oluliseks, et rahvuslik kunst saavutaks taseme, mille üle publik tunneb uhkust. See on eesti teatri suurim probleem.

Praegu on rasked ajad. Kas vana Beaumarchais' "Sevilla habemeajaja" lugu ütleb teie publikule midagi?

Ooper peab aru saama, et ta moodustab osa meie ajakultuurimaatilisest väljendusest. Likumatult laval seisva Pavarotti aeg kuulub möödaniikku. Nüüd disooper peab olema dramaatiline, ja laulmine võidab seelabi. Kui ooperi kõik komponendid realiseeruvad, võib sündida uskumatult võimas tulemus, mis stimuleerib intellektuaalselt.

"Sevilla habemeajaja" on liigutatav lugu vana mehe armastusest. Paljud võivad end seal ära tunda. Tegevus toimub maakoahas, kus inimesed seisavad üks-teisele väga lähedal. Arvan, et ooperit peab üldiselt laulma originaalkeeles, kuid see on rahvalik lugu, mida tuleb siin laulda eesti keeles.

Kuidas hindate oma lavastuse praegust koosseisu Estonias?

Teatris tuleb teha tööd inimestega, kes seal on, samuti kui süüa saab teha seda, mille jaoks

Georg Malvius on Eestis kõige rohkem lavastanud välismaalane.

Foto: Kalju Suur

köögis kõik on olemas. Mõned Estonia artistid on väga head. Loomulikult saab Euroopa või maailma tähtedest parema koosseisu kokku panna. Mul on praegu ülimalt professionaalsed lauljad, kes tahavad teha oma parima, ning meil on koos lõbus töötada. Loodan, et tuleb lõbus lavastus, sest libreto on lõbus ja muusika imeilus.

Nüüd te kohtusite Draamateatri ja tema näitlejaskonnaga. Kas Draamateatri näitlejaskonnal on ühtne kool kõige laiemas tähenduses?

Pedagoogiline töö pakub mulle suurt huvi ja ma alustan peagi õpetamist Göteborgi Teatriakadeemias. Haritus koosneb sellest, mis näitleja saab teatrikoolist, ja teisest poolest, mida annab tema igapäevane teatritöö. See teine pool ununeb tihti. Kui ma olin teatridirektor Norrköpingis, sulgesin teatri kaheks nädalaks, et teha tööd koos pedagoogiga Londonist. Alguses pool teatrit söimas mind. Näitlejad rääkisid, et nad on olnud 20 aastat laval, aga nüüd tuleb keegi neid õpetama. Ma vastasin: inimene ei tule mitte õpetama, vaid rääkima teiega näitlemise kvaliteedist ja tegema asju, mida te pole seni teinud. Järgmine kord oli samasugune üritus lihtsam.

Kas ma tunnen Draamateatris ühtset liini või baasi? Kui

siin on näitlejad nagu Krjukov või Lutsepp, siis peab olema ka baas.

Samas tundub, et teatris peaks mängitama rohkem moodsat dramaturgiat, mis nõuaks näitlejatelt uut kvaliteeti. Me rääkisime eile esietenduse peol saksa dramaturgiast. Botho Strauss'i "Park" on näidend, mille karakterid eeldavad uut lähenemist. Võib-olla teie Stanislavski meetod ei toimi igal pool. Tuleb leida uusi võimalusi. See puudutab ka Estoniat. Tuleb uuendada repertuaari nõnda, et teatril tekiks väljendusvahendite uuendamise vajadus.

Draamateatris on oma näitlejakool. Olen siin näinud väga vähe halba mängu. Ma usun haridusse, aga kui sa pole andekas, ei tule head näitlejat. Haridus avab ande ja sellepärast usun ma haridusse ning arvan, et harimine peab kuuluma kogu aeg teatriprotsessi.

Kas teie jutust võib järeldada, et Draamateater on kunstiliselt vanamoodne?

Ma ei saa selle üle otsustada, sest ei tunne eesti teatrilugu. Olen näinud Priit Pedaja lavastusi, Noreni-lavastust "Ja anna meile varjud". Varem nägin "Pilvede värve" ning arvan, et see on siiani maja parim lavastus. Kui vaadata lavastamist ja näitlemist, siis Draamateater ei

Kuidas see mõjub?

Mida te sellega silmas peate?

Näiteks Neeme Järvi juhtis tähelepanu seigale, et ERSO-s mängivad ainult ühe rahvuse esindajad. Väliskülaliste osa meie teatrikultuuris on palju väiksem kui mujal Euroopas.

See on tõsi. Kunst vajab rohkem rahvusvahelist lähene-mist, seda enam muusikas, kuid ka teatris. Ma juba rääkisin moodsa välisdramaturgia tähtsusest. Samuti on tähtis teha tööd välismaa lavastajate, kunstnike ja dirigentidega. See annab uusi mõtlemisviise, uusi vaatenurki ning on vajalik Eesti praegustes oludes. Eesti peab aru saama, et ta moodustab ühe osa maailmast. Rootsi teatris oli periood, kus ta oli väga suletud. Nüüd on see möödas. Ma ei usu, et suletus arendaks rahvuslikku karakterit.

Teie praegune töö hõlmab ühe ooperi ja ühe sõnalavastuse. Kuidas selline koostlus mõjub?

Minu loomingus on sõnalavastusi umbes 60 protsenti. Muusika ja draama koostlus on mind kui lavastajat väga arendanud. Mind kutsutakse Rootsis muusikalilavastajaks, kuid see ei meeldi mulle.

Estonias lavastan Beaumarchais' näidendil põhinevat materjali, mille Rossini on fantastiliselt lahendanud. Rossini on märksa tugevam lavastaja kui mina. "Sevilla habemeajajat" lavastades ma pean loobuma Malviusest ja kuulama Rossini.

Üle pika aja avanes mul Draamateatris võimalus teha

teatrit, mis on rohkem rahvusvaheline. Ain vähem. Seetõttu käis kogu kommunikatsioon Jüri kaudu, mis tööd küll raskendas. Teiseks probleemiks oli näidend, mille kohta ei saa ütelda: "Oh, mis tore lugu!" Näitlejad hakkasid näidendile vastu ja näidendi kaudu mulle. Ma sain sellest aru. Näitleja sattus vastamisi tavatute asjadega: kaks meest magavad koos. Ma pidin esimeses proovis neile seletama, et ei ole vaja muretseda, see koht tuleb kena. Keegi ei tohi ütelda, et see koht on odav.

Kas teie eelmise Eestis- viibimise kogemus aitas teid valida näidendit?

Valisin selle näidendi, sest tahtsin teha ooperi kõrval midagi mahuliselt väikest. Tahtsin anda uue kogemuse näitlejaile ja ka publikule. Näidendis on nii huvitav situatsioon, kus vangis keegi su järele nuhib. See on psühholoogiline vägistamine, kus sind kantakse tükkhaaval laiali. Kui lugesin romaani, olin vapustatud vanglasituatsioonist. Eestlased on olnud palju vangis.

Loomulikult meeldib mulle lavastada Shakespeare'i suurel laval, kuid see töö andis mulle rohkem, kui olin oodanud.

Ma ei tunne Eestit nii palju, et saaksin näidendit vabalt valida, aga see on suur asi, kui sa teed midagi, mis inimesi tugevasti puudutab. Kui ma lavastasin "Viuldajat katusel", siis me harjutasime sandarmite tuleku stseeni küüditamise aastapäeval, mil kõikjal süüdati küünlaid. See on meelde jäävaim hetk minu lavastajaelus.

RUTH ALAKÜLA
ANDRES LAASIK